

Asia: VN/27126/2023

Luonnos hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi eräiden ympäristöasioiden käsittelystä Lupa- ja valvontavirastossa sekä eräksi muiksi siihen liittyviksi laeiksi

Lausunto

Huomiot hallituksen esityksen yleisperusteluihin (esityksen luvut 1-5 ja 8-12)

Metsäteollisuus ry katsoo, että luvitusprosessin kehittäminen on ehdottomasti hyvä asia ja toivottava kehityssuunta. Yhden luukun mallin tuoma selkeys lupien hakuun ja käsittelyyn, sekä aluehallinnon uudistuksen myötä tuleva alueellinen tasavertaisuus ja resurssien koonti tuo todennäköisimmin toivottuja parannuksia luvitusprosessiin.

Luvituksessa eräänä kehityssuuntana voisi olla ympäristöluvanvaraisuuden arviointi ja sen pohjalta niiden mahdollinen vähentäminen. Esimerkkinä voidaan käyttää MARA-asetusta ja sen ilmoitusmenettelyä. Tämä voisi tukea osaltaan nykyresurssien riittävyyden tarkastelua.

Metsäteollisuuden keskeiset huomiot:

- Resurssien keskittäminen on toimiessaan hyvä uudistus, koska se tukee keskitettyä osaamista ja yhdenmukaistaa päätöksentekoa. Lupa- valvontaviraston resurssit tulee kuitenkin mitoittaa siten, että uudistus tukee hankkeen tavoitetta sujuvoittaa lupien käsittelyä. Nykyresurssien tehokkaampi käyttö tulisi olla osa tavoitetta. Hanketta ei tule viedä läpi hinnalla millä hyvänsä, jos epävarmuustekijät varsinkin resurssien suhteen ovat liian suuret.
 - o Tuleeko leikkaukset virkamiehistöstä vähentämään resursseja siten, että lupapäätösten aikatauluihin tulee mahdollisesti viivästyksiä? HE:ssa todetaan sivulla 52, että "Kaikille selvityksille yhteistä on, että virastojen alueellisesti rajattu toimivalta ja työmäärään nähden riittämätön henkilöstömäärä aiheuttaa ympäristöhallinnon lupa- ja valvontatehtäville selkeitä haasteita".
- Luvituksessa fyysinen jalkautuminen luvan arvioinnissa voi olla tarpeellista, joten keskitetty organisaatio ei saa tuoda tähän esteitä. Resurssien sijoittamisessa tulee turvata alueellinen

osaaminen ja saavutettavuus. Viranomaisen fyysinen sijainti ei saa vaarantaa tavoitteiden saavuttamista.

- Tulee varmistaa, että aikataulullinen yhdenvertaisuus toteutuu kaikkialla Suomessa kaikissa DNSH-kriteerien mukaisissa hankkeissa.
- Velvoite yhteyspisteviranomaisen nimeämisestä on kannatettava, mutta samalla tulee huolehtia, että lupamenettelyssä on käytettävissä riittävä alueellinen osaaminen ja resurssit sekä yhteistyö toimivaltaisten viranomaisten kanssa. Samoja periaatteita yhteysviranomaisen tehtävissä tulisi noudattaa kaikissa kestävästi toteutettavissa DNSH-kriteerien mukaisissa hankkeissa, jotta toiminnanharjoittajat eivät joudu eriarvoiseen tilanteeseen.
- Lupien sähköisessä portaalissa olisi toivottavaa, että toimintaa koskeva voimassa oleva lupapäätös pidetään mahdollisimman selkeänä. Uudet päätökset tai muutetut määräykset tulisi päivittää ympäristölupaan, jotta voimassa oleva lupa pysyy mahdollisimman selkeänä kokonaisuutena ja voimassa oleva lupa on selkeästi tulkittavissa. Tämä selkiyttäisi lupien valvontaa ja ajantasaisuuden arviointia. Nykyisellään vanhat luvat, joita on osin päivitetty, saattavat olla moneen erilliseen päätökseen pirstoutuneita ja erittäin vaikeaselkoisia, ja voimassa olevan luvan hahmottaminen on hankalaa.
- UTU-menettelyn toiminnan parantamiselle on edelleen iso tarve, ja sitä ei tule viivyttää yhden luukun hankkeen vuoksi.

1 luku Yleiset säännökset

-

2 luku Yhteyspisteviranomainen

Yhteyspisteviranomainen voi päättää määräaikojen pidentämisestä tietyin ehdoin.

Metsäteollisuuden näkökulmasta on olennaista, että tällaiset päätökset perustellaan selkeästi ja että ne ovat ennakoitavissa. Tämä mahdollistaa paremman suunnittelun ja riskienhallinnan teollisuuden toimijoille.

Lupien sujuva käsittely edellyttää, että yhteysviranomaisen tehtäviä ei rajata yksittäisten asetusten mukaisiin hankkeisiin. Lupien käsittelyä koskevalla sääntelyllä ei saa hidastaa esimerkiksi metsäteollisuuden kestävästi toteutettavien lupakokonaisuuksien käsittelyä.

3 luku Asioiden käsittely Lupa- ja valvontavirastossa

6 §: "Lupa- ja valvontavirasto voi hakijan pyynnöstä tai omasta aloitteestaan järjestää tapaamisen hakijan, viraston sekä tarpeen mukaan muiden tahojen ja toimivaltaisten viranomaisten välillä." Hakemusten laadinnassa ennakoneuvottelut on koettu äärimmäisen tärkeiksi luvanhakijan puolelta, joten luvanhakijan niin halutessaan viranomaisella tulisi olla velvoite järjestää tapaaminen.

10 §: Säädös määrää, että lupa- ja valvontaviraston on annettava etusija kriittisten raaka-aineiden ja nettonollateknologioiden strategisille hankkeille. Tämä voi vaikuttaa metsäteollisuuden toimijoihin

negatiivisesti, jos hanketta ei pystytä todistamaan strategisesti tärkeiksi. Metsäteollisuuden sekä muiden teollisuusalojen lupahakemukset saattavat viivästyä, jos kriittisten raaka-aineiden tai nettonollatekniologioiden hankkeet saavat etusijan. Tämä ei edistä kokonaiskuvassa investointien kannattavuutta eikä eri toimialojen yhdenvertaista kohtelua lupien käsittelyn sujuvoittamiseksi. Lupien käsittelyä koskevalla sääntelyllä ei saa hidastaa esimerkiksi metsäteollisuuden kestävästi toteutettavien lupakokonaisuuksien käsittelyä rajaamalla sujuvaa menettelyä koskevaa sääntelyä yksittäisten asetusten mukaisiin hankkeisiin.

11 §: On tärkeää tunnistaa, mikä kaikki voi olla vihreän siirtymän hanketta ja etusijamenettelyyn sisällytettävää. Jos laitos tekee suurta uudistusta ja yksi osa siitä on uusiutuvan energialähteen hyödyntäminen/sähköistyminen, niin tulisi varmistua hankkeen pääsystä etusijamenettelyyn. Etusijamenettelyn piiriin tulee esityksen mukaisesti sisällyttää DNSH-selvityksen piiriin kuuluvat toiminnot, sillä myös muidenkin kuin lakiluonnoksessa erikseen nimettyjen hankkeiden sujuva lupamenettely tulee turvata. On myös tärkeää tunnistaa vihreän siirtymän hankkeiden arvoketjut. Menettely ei saa johtaa lupamenettelyiden pilkkoutumiseen.

Sellaiset teollisuuden lupahakemukset, jotka eivät kuulu vihreän siirtymän piiriin saattavat viivästyä, kun energiatuotanto, vedyn valmistus, hiilidioksidin talteenotto ja muut vastaavat hankkeet saavat etusijan. Jos viranomaisresurssit ovat rajatut ja vihreän siirtymän hankkeita on jonossa useampi, pahimmassa tapauksessa muut lupahakemukset voivat venyä kohtuuttoman paljon. Tämä ei missään nimessä ole kannattavaa suomalaisen teollisuuden näkökulmasta. Kokonaiskuvaa tarkasteltaessa on tärkeää, että Suomen perustukijalka, eli jalostava teollisuus ei joudu tyytymään hitaisiin prosesseihin, mikä heikentää investointien kannattavuutta. Kirkkaana päämääränä tulee olla toimintaedellytykset mahdollistavan ympäristöluvan myöntäminen nopealla aikataululla. 12 kuukauden määräaika etusijamenettelyssä siitä hetkestä laskettuna, kun hakemus nähdään täydelliseksi, on erittäin pitkä aika. Tulisi pyrkiä sujuvaan ja ennustettavaan luvitusprosessiin kaikilla teollisuuden hankkeilla.

4 luku Eräiden lupamenettelyiden yhteensovittaminen

Yksi hakemus, yksi käsittely, yksi lausuntokierros ja yksi päätös selkeyttää lupaprosessia, mikä on kohtuullisessa aikataulussa toimiessaan hyvä asia.

5 luku Yhteiskäsittely

-

6 luku Asioiden ratkaiseminen

-

7 luku Erinäiset säännökset

-

Laki ympäristönsuojelulain muuttamisesta

-

Laki vesilain muuttamisesta

-

Laki luonnonsuojelulain muuttamisesta

-

Laki ympäristövaikutusten arvioinnista annetun lain muuttamisesta, VN asetusmuutosluonnos ympäristövaikutusten arvioinnista ja asetusmuutoksen muistio

-

Muut lakiehdotukset

-

Muut kommentit

-

Sivula Helena
Metsäteollisuus ry